

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

De Ivstitia Et Ivre ceterisq[ue] Virtutibus Cardinalibus

Lessius, Leonardus

Antverpiæ, 1632

13 Vtrùm sit simonia, exigere pretium pro doctrina Theologica.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72459](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72459)

ijs, qui opes habent, vt inferant alimenta: quæ ratio non habet locum in beneficijs. Itaque non exigunt pro iure alimentorum propriè, sed damni vitandi causa; & ne illorum accessu, pauciores alij possint admitti. hæc ratio benè ostendit, non esse simoniam Iuris diuini. Quod tamen aliquo modo sit simonia; videtur posse conuinci ex Canonibus, qui absolute prohibent aliquid exigi ab ingredientibus, vel pactum fieri, & puniuntur dantes, tum accipientes: hos enim iubent suspendi ab executione ordinis & officij, illos verò ad aliud Monasterium transferri; vt patet cap. Veniens ad nos. 19. & cap. Dilectus. 30. de simonia, & Extrauag. prima de simonia, vbi suspenduntur Conuentus & Capitula, quæ pactus, vel prædicia, vel similia in Religions ingressu, etiam ex consuetudine, (quam dicit esse corruptelam) exigunt; & illi, qui hæc dant, excommunicantur. Neque dici potest, Canones loqui ex præsumptione: quia potius præsumendum est illa exigi non pro statu spiritali, sed vel ad leuamen Monasterij, vel tamquam conditionem, vt recreetur Conuentus in illis veluti nuptijs spiritalibus; & vt tractentur amici. non enim arbitrandum est illos velle pessimo modo facere, quando minus malus suppetit. Probabilius dici posset, olim fuisse simoniam Iuris humani, & adhuc esse; vbi illi Canones vigent; vbi verò longa consuetudine contrarium seruetur, illam simoniam desisse. Semper tamen speciem simoniæ retinet, & verum avaritiæ est signum.

70
Videtur non esse simonia, vbi longa consuetudo contrarium seruat.

71 Dico Tertio, Si Monasterium inopia premitur, ita vt non possit plures sustentare, non est simonia, pacifici cum ingredientibus de sustentatione. Ita D. Thomas quaest. 100. art. 3. ad 4. & in 4. Sentent. loco citato, Silvester supra quaest. 13. Idem tenent Victoria, Sotus, Caietan. Nauarrus, Ioannes Medina, & alij plerique. Ratio est, quia hic nihil spiritale venditur; illa enim pecunia solum requiritur vt condicio quadam necessaria, vt alij Religiosi non grauentur: non enim par est vt maiorem inopiam subeant causâ eorum qui petunt admitti, quando hi ipsi facile possunt istud incommodum auertere. Nec obstat cap. Quoniam. 40. de simonia; quia ibi agitur de Monasterio, quod falsò prætendebat paupertatem, vt notauit Silvester. Dici etiam potest, Iura antiqua in Monasterijs tenuibus per contrariam consuetudinem esse abrogata.

72
Distinguitur Concil. de numero.

Circa prædicta Notandum Primò, Concilium Tridentinum sess. 23. cap. 3. de reformatione Regul. statuisse, vt in Monasterijs & domibus tam virorum quam feminarum, is tantum numerus construatur & seruetur, qui ex proprijs redditibus Monasteriorum vel consuetis elemosynis commodè possit sustentari. Vnde Superiores, & illis negligentibus, Ordinarij debent hunc numerum constituere, & non permittere vt plures admittantur; & consequenter ne fiant pacta de alimentis, aut de dote: (sic enim in Monasterijs feminarum vocari solet) quamuis enim Concilium hoc expressè non prohibuerit, tamen sequitur ex illius decreto, est que Iure antiquo vetitum.

73 Notandum Secundò, Non videri peccatum, saltem mortiferum, si plures admittantur vbi hic numerus nondum est constitutus, aut si paciscan-

tur de dote, quando Monasterium est tenue: quia decretum illud nondum videtur receptum; & vsus contrarius non est contra rectam rationem, & Congregatio Cardinalium nihil aua est hac de re definire, sed censuit ad Summum Pontificem deferendum.

Nec obstat cap. Periculoso, vnic. §. Sanè, de statu Regul. in 6. Districtius, inquit Pontifex, prohibemus, ne in Monasterijs Ordinum non mendicantium aliqua recipiantur in sorores, nisi quot poterunt de ipsorum Monasteriorum bonis sine prouentibus absque penuria sustentari: si secus actum fuerit, irritum decernentes. quia responderi potest, illa, quæ inferuntur, hoc ipso fieri bona Monasterij, & sic eam, quæ admittitur, ali posse de bonis Monasterij. Deinde non videtur vsu receptum; quia passim ignotatur dispositio huius Canonis.

DUBITATIO XIII.

Verum sit simonia, exigere pretium pro doctrina Theologica.

74 Respondeo & Dico Primò, Exigere aliquid pro doctrina theologiæ naturalis seu metaphisica, non est simonia. est ferè communis DD. Probatur, quia hæc doctrina non est res supernaturalis, sed est actus naturalis intellectus, voce explicatus; adducens alterum ad cognitionem naturalem: ac proinde non est materia simoniæ. Vnde potest estimari non solum ex labore, qui ponitur in studendo, sed etiam ex sublimitate rei & veritatis, ad quam mentem alterius eleuat; eoque amplius exigi, quòd veritas illa est sublimior, magisque abdita, vt dictum est dubit. 1. vnde videmus, professionibus sublimioribus maiora esse constituta auctoramenta. Idem sequitur ex sententia Altiisiodorensis, & Alexandri de Ales; qui dicunt scientiam vendi non posse, laborem docendi posse; quia hic labor non habet estimationem notabilem, nisi ex re in qua versatur.

Dices, Veritas illa est quid æternum & increatum: ergo sine iniuria vendi non potest. Secundò, Non est mea vel tua, sed solius Dei, teste D. Augustino in Confessionibus. Denique omnis veritas seu cognitio veritatis est à Spiritu sancto, teste D. Ambrosio.

75
Obiectio- nes.
Respondeo, Veritatem esse quid increatum & Resp. æternum vt est in obiecto æterno, & vt est in mente diuina; & hac ratione vendi non posse. Vt autem est in mente & in intelligentia docentis & discantis, est quid creatum: non tamen propriè dici potest vendi, ea enim quæ est in docente, vel in actu intellectus illius, non venditur; quia docens, suam cognitionem & veritatem non transfert in discantem, sed sibi eam retinet. ea verò, quæ nascitur in discante, non oritur solâ docentis operâ; vt qui extrinsecus tantummodo obiectum proponat, sed ex vi luminis intellectus. propriè tamen dici potest vendere suum docendi laborem, industriam, & vocem; quatenus vilis est ad obiectum tam nobile proponendum; & consequenter concedi potest, veritatem indirectè vendi, videlicet quatenus oritur ex labore & industria docentis, in mente discipuli, & vilis est ad conuictum humanum, ad dignitatem & nominis

Vendit idem bonè & vocem suam.

minis existimationem, ad oblectationem, ad opes, ad famam.

76 Nec obstat quòd veritas sit virtus intellectus, ac proinde bonum honestum, quod nullam cum bonis temporalibus habet commensationem: quia non venditur quàm honestum, sed quàm vile & delectabile.

Ad Secundum, Veritas, quæ est in obiecto, non est mea; ea tamen quæ est in meo intellectu, quodammodo mea est, per quam proponendo obiectum medio sermonis, aliam in mente alterius gigno, pro quo actu mercedem postulo.

Ad Tertium, Omnis veritas est à Spiritu sancto, non tamen per supernaturale donum. etiam sanitas, & vires, & artes à Spiritu sancto sunt.

77
Pro cate-
chismo.

Dico Secundò; Exigere aliquid pro simplici catechismo seu doctrina & veritate fidei tradenda, tamquam pretium, est simonia. Ratio est, quia hæc doctrina non æstimatur, nisi quatenus disponit ad salutem. Neque ordinariè sit solum ut res fidei memoria teneantur (qua ratione fortè aliquid exigere possit) sed ut fideles sciant illis uti & applicare ad affectus & mores suos, tum in cultu diuino, tum in Christiana conuersatione componendos. Potest tamen exigere stipendium sustentationis pro labore qui subitur, ut supra dubitat. 8. dictum est.

Pro vsu
doni sa-
pientia.

Dico Tertio, Si theologia pro cognitione mysteriorum fidei & Scripturarum diuinitus infusa (qualis erat in Apostolis) accipiatur, exigere aliquid pro eius usu tamquam pretium, est simonia. ratio est, quia hæc theologia erat gratia gratis data, qualis naturæ viribus haberi nequit: per hanc enim longè clariùs & certius sensus Scripturarum & mysteria fidei penetrabant, quàm vilo studio quis possit assequi. neque solum consistebat in habitu, sed bonam partem in assistentia Spiritus sancti, pro tempore & loco illuminantis.

78
Theologia
scholastica.

Dico Quarto, Si theologia accipiatur pro scientia, quæ ex principiis fidei per industriam rationis naturalis deducit conclusiones; pro quibusdam eius actibus pretium accipi potest, pro quibusdam non potest.

Quatuor
functiones
theologia.

Vbi notandum, hanc theologiam habere quatuor functiones. Prima, Ex principiis fidei deducere conclusiones, siue necessariò siue probabiliter. Secunda, Ex sacris DD. interpretari Scripturas. Tertia, Docere doctrinam Christianam, seu prædicare doctrinam euangelicam. Quarta, Dare responsa ad pacandas conscientias. Pro tertio & quarto actu pretium exigere non potest. Ratio est, quia hi duo actus immediatè referuntur ad excitandam fidem, spem, charitatem, penitentiam, aliosque actus supernaturales, & ad consolationem Spiritus sancti percipiendam: nec aliam habent æstimationem apud Christianos. vnde censentur res sacræ & supernaturales: quia immediatè ad supernaturalia ordinantur, & etiam quia fiunt ab homine, ut est instrumentum Spiritus sancti.

79
Pro labore
prauo.

Aduerte tamen, non fore simoniam, si pro labore prauo, qui in studendo scribendoque ponitur ut se cõparet ad illos actus, aliquid accipiat; quia per accidens illis coniungitur: modò non plures hunc laborem æstimet, cõ quòd ad salutem vel conscientia tranquillitatem faciat. possit tamen eum æstimare, si idem ad commoda temporalia

valeret; ut quando de contractibus responderetur: sicut Iureconsultus eò plures æstimat suum responsum & laborem, quò maior est causa ad quam iuuat.

Verùm si quis benè consideret, nihil est peculiare in illo studio prauo ad conciones vel catechesim. Si enim consideretur ut est vile iis quorum causa suscipitur, sic nihil pro eo exigere potest, sicut nec pro ipso actu concionandi. quia utilitas hæc est omnino spiritalis; & sic æstimatur hoc studium & venderetur ratione commodi spiritalis. Si autem spectetur ut adfert molestiam, & requirit magnam animi attentionem & longum tempus, sic pro illo potest exigere pretium sustentationis. Sed eodem modo potest exigere pro labore ipsius concionis, ut patet ex dictis dubit. 8. num. 53. & 54. Itaque non est hic facienda distinctio inter concionandi actum, & laborem prauum, qui ad illum actum ordinariè requiritur, vel suscipitur.

De primo & secundo actu theologiæ est discussa. Quidam putant esse simoniam, si pro eis aliquid exigatur. Ita Siluester v. Simonia q. 10. & Paludan, quem Siluester refert. Addit tamen Siluester duas limitationes. Prima est; Si doceatur ex officio magistris; quia sic est, inquit, actus spiritalis ex parte principij. Secunda, Si ex pacto. Sed probabilis est non esse simoniam. Ita Adrianus quodlib. 9. art. 1. Sotus l. 9. quæst. 5. art. 1. & quæst. 6. art. 2. Caietan. in art. 3. D. Thomæ, Victoriana num. 6. relect. 1. & alij. Ratio est, quia in actu docendi theologiam vel explicandi Scripturas, non habetur ratio vtrum proveniat iste actus ex cognitione seu assensu supernaturali, neque vtrum immediatè inducat ad assensum supernaturalem, vel ad alios pios motus; sed solum laboris & sumptus, quo Doctor ad illam cognitionem peruenit; & laboris, quo illam tradit, & utilitatis, honoris, oblectationis, quæ ex illa provenire solent.

Dices Primò, Hæc doctrina versatur circa obiecta supernaturalia, & ad eam concurrunt in docente habitus supernaturales, nempe fides; & ingenerat auditoribus assensum supernaturalem, fide illorum cooperante. Denique dirigit virtutes supernaturales, spem, charitatem, religionem; & fidem ipsam stabiliorem reddit, & mysteria fidei contra infideles tuerit: ergo hæc doctrina est sacra in seipsa, ac proinde inuendibilis.

Respondeo, non negamus quin multa sacra possint huic actu esse coniuncta, sed non ita coniuncta sunt, quin separari possint; ut patet in theologo, qui de aliquo articulo fidei voluntariè dubitat, vel etiam aliquem negat. hic enim fide supernaturali caret; tamen eruditè docere potest. Sicut etiam cantui artificioso coniuncta sunt preces sacræ, quæ canuntur; tamen pro ipso cantu pretium exigere potest; quia per accidens coniuncta sunt. Itaque etsi habitus fidei concurrat in docendo, non tamen eius habetur ratio, dum aliquid pro hac doctrina exigitur: sicut nec ratio habetur quòd fidem supernaturalem defendat, aut virtutes supernaturales dirigat; sed solum quòd intellectum in cognitionem rerum abditissimarum, quæ sine magno labore nequit obtineri, adducat, quæque obtenta, magnam oblectationem, honorem & commoda conciliet.

Ob

De primo
& secundo
actu.

80
In primo
& secundo
actu non
est simonia.

81
Obiectio
prima.

Resp.
Qua ratione pro doctrina theol. ali- quid possit exigere.

Ob has considerationes Doctor aliquid exigere potest in pretium suae doctrinae, aestimando plurius suas operas, quia in sublimiori materia versatur.

82 Nec obstat quod obiectum sit supernaturale; quia non habetur ratio utrum cognitio, qua illud attingitur, sit supernaturalis, an non; sed solum quod labore & industria naturali attingatur.

Obiectio 2. pro licentia docendi. Dices Secundò, Titulo de Magistris, per multa capita prohibetur ne aliquid accipiatur pro licentia docendi: ergo docere est actus spiritualis.

Resp. Respondeo, Negando consequentiam; etsi enim nihil possit accipi pro huius licentiae concessione, eo quod ex potestate spiritali procedat; (est enim usus potestatis spiritalis, sicut dispensatio cum Sacerdote ad chirurgiam exercendam) tamen pro ipso actu docendi aliquid accipi potest; sicut pro actu medendi. Adde, non solum de licentia docendae Theologiae, sed etiam Grammaticae & Dialecticae ibi agi. Puto tamen non fore simoniam Iuris diuini, sed solum humani, si aliquid pro licentia docendae Theologiae vel alterius scientiae exigeretur, habita ratione lucri quod ex ea professor percipiet: etsi enim concessio huius licentiae seu facultatis docendi sit usus potestatis seu iurisdictionis spiritalis, id non refert; quia non est usus spiritalis seu supernaturalis, sed politicus. Iurisdicção enim Ecclesiastica ad multos actus politicos se extendit, ad quos etiam potestas politica; vt cum punit crimina sui vel mixti fori penitis ciuilibus, v. g. carcere, inedia, multa pecuniaria: cum priuilegia ad opera lucrosa, quae ad Ecclesiae bonum proprie non pertinent, concedit. Itaque cum pro huiusmodi pecunia exigitur, etsi id possit esse iniquum vel turpe luerum, vel simonia Iuris humani, non tamen videtur simonia Iuris diuini. Confirmatur: quia quando ius administrationis vel negotij temporalis competit alicui eminenter, nimirum in altiori officio; & ad finem altiorem; transferre illud in alterum, & in eo alteri suas quodammodo vices committere, non est proprie & essentialiter usus potestatis spiritalis, quia spiritalis est, sed quatenus eminenter etiam est temporalis. Nec refert etiam si illa potestas respiciat finem spiritalem, v. g. bonum spiritale Ecclesiae vel subditorum; quia etiam respicit bonum temporale, quod non amittit suam aestimationem etiam si ordinetur ad spiritale. Sic non est simonia Iuris diuini, si Episcopus vel Rector Ecclesiae vendat officium Sacristae, Oeconomii, Aduocati, Defensoris Ecclesiae: vt supra dubit. 4. dictum est. quia haec iura sunt in se temporalia, vt pote ad actus temporales, ac proinde pretio aestimabilia; & eminenter competunt ipsi Praelato. Quare dum ea in alios transfert, translatio illa, quoad suum terminum, est res temporalis, etsi à principio spiritali procedat. Sed per accidens est, quod à tali principio proueniat. Nam potest fieri absque vlla iurisdictione; vt patet si ipse Sacrista hoc suum officium vendat, & in alterum transferat. Ad hoc enim sufficit dominium rei aliunde non impeditum. Sicut per accidens est calor quod proueniat à sole, vel ab igne, & ad hunc vel illum à sua causa destinetur finem. Idem dicendum de officio Magistri: quia eadem prorsus videtur ratio, ac proinde idem dixerim de licen-

tia docendi, & de alijs licentijs quae consistunt in concessione alicuius Iuris temporalis pretio aestimabilis: secus de illis quae solum in dispensatione legis, vt licentia medendi in Sacerdote. dispensatio enim vendi non potest. Confirmatur. Nam licentia docendi ab officio magistri non distinguitur, nisi quod officium sit ius docendi cum obligatione, licentia sine obligatione. Sed obligatio non quaeritur, nec pro ea pecunia exigitur, aut datur, sed solum pro ipso iure docendi. Vnde Canones tit. de Magistris eodem modo de licentia & de officio docendi loquuntur, & sub grauibus penis pecuniam, pro illis accipi verant, idque quia talis exactio fordida, & contra profectum Ecclesiasticum; vt ibidem dicitur, & iubent acceptum restitui: eum tamen, qui licentiam sic obtinuit, non priuant. Itaque satis indicant plus ibi esse iniuriae & sordium quam verae simoniae.

Dices Tertio, Docere ex potestate magisterij seu doctoratus, est usus potestatis spiritalis supernaturalis, vt ait Siluester: ergo est actus spiritalis.

Resp. Respondeo, Magisterium non esse potestatem spiritalem seu supernaturalem, sed potius naturalem, vt insinuat D. Thomas quodlib. 3. art. 9. duo enim continet, ritulum honorificum, seu lus vt tali titulo compelleretur, collatum in testimonium scientiae; & ius docendi: vtrumque autem est eiusdem ordinis, cuius est ipsa scientia. Itaque cum ipsa scientia, quatenus studio & labore paritur, naturalis censetur, etiam testimonium illud humanum & potestas docendi naturalis est; id est, non supernaturalis. Nec refert, quod à Pontifice descendat; quia etiam potestas medendi in Sacerdote est à potestate spiritali; non tamen ipsa ideo censetur spiritalis: & potestas regia potest conferri per potestatem supernaturalem Pontificis, tamen non est supernaturalis. potestas enim supernaturalis iurisdictionis, quae est in Praelatis, & maxime in capite Ecclesiae, extendit se ad multa, quae sunt ordinis naturalis, idque eo modo, quo potestas politica. nam potestas Ecclesiae continet in se potestatem politicam eminenter.

His explicatis, dicendum est de quibusdam modis simoniae circa annexa spiritalibus, vt circa beneficia & pensiones.

DUBITATIO XIV.

Utrum sit simonia, resignare beneficium in fauorem tertij, id est, cum clausula, Non aliter nec alias.

Multi Doctores censent id esse simoniam, si resignatio fiat in manus Ordinarij. ratio est, quia omnis pactio in spiritalibus simoniam continet. cap. fin. de pactis. & cap. Ex parte 1. de officio Delegati. itaque debere hanc resignationem in manus Ordinarij fieri pure & absolute; posse tamen offerri preces pro aliquo, sed illum non astringi huic conferre. secus verò si fiat in manibus Pontificis, cuius praesentia potest simoniam purgare, & veluti sol tenebras dispellere. Ita Rebuffus, de beneficijs, §. de pura resignatione; addens, beneficium resignatum

Usus politicus potestatis spiritalis.

Obiectio 3. Resp. Magisterium, seu doctoratus.